

במה מדליקין THE PLACEMENT OF

The placement of the **משניות** that begin with **במה מדליקין** within **שבת** is not uniform among the **נוסחאות**. In American **נוסח אשכנז**, **במה מדליקין** is recited after the **נוסח** that follows **ה' מלך גאות לבש** and **מזמור שיר ליום השבת** קדיש. In the current **נוסח ספרד**, it is not recited at all. In German **נוסח אשכנז**, **במה מדליקין** is recited after the **קדיש תתקבל** that follows **מגן אבות**. In **נוסח יהודי מורקו**, **במה מדליקין** is recited after **מגן אבות** and before the **פיוט** of **לכה דודי**. In **נוסח תימן**, **במה מדליקין** is recited after the **פיוט** of **בר יוחאי** which follows four **פסוקים** from **שיר השירים** that follow the **פיוט** of **לכה דודי**. In the **נוסח בני רומי**, **במה מדליקין** is recited after the **פיוט** of **לכה דודי** and after reciting the following:

ברוך ה' אשר נתן מנוחה לעמו ישראל, ביום שבת קדש.

In the **נוסח סידור היעב"ץ**, the Siddur of Rav Yaakov M'Emden, which is described as **נוסח ספרד**, **במה מדליקין** is recited after the **קדיש תתקבל** that follows **מגן אבות**. What is the basis of the differences in practice? Let us begin with the placement provided in **סדר רב עמרם גאון**:

סדר רב עמרם גאון (הרפנס) סדר שבתות—ולאחר שמקדשין בבית הכנסת אומר פרק אחד ממס' שבת, וזה הוא הפרק, במה מדליקין וגו' עד סוף פרקא.

Translation: After reciting Kiddush in synagogue, they read one chapter from Masechet Shabbos; i.e. the chapter that begins: Ba'Mah Madlikin until the end of that chapter of Mishna.

Why are the **משניות** that begin with **במה מדליקין** recited at the end of **ערבית** on **תפלת שבת**?

ספר העיתים סימן קמ"ו—וכתב מר רב עמרם הכי ומקדשין על היין בבית הכנסת להוציא אורחין ידי חובתן, ולאחר שמקדשין בבהכנ"ס אומר פרק אחד ממסכתא שבת והיא במה מדליקין ושפיר דמי למיעבד הכי מפני שהיא דבר בעתו לאדכורי הלכות הנר. נאה לומר ונאה למימר עליו קדושא דאגדתא. ובסדר מר רב עמרם נמי אמר במה מדליקין ואמר ר' אלעזר אמר רבי חנינא ואומר קדיש והאי קדושתא דתקינן רבנן משום סכנה דבי שימשי שכיחי מוזיקין ודילמא איכא דעייל ולא מצלי ועד דמצלי נפקו ציבורא ונשאר הוא ומסתכן ותקינן רבנן דמתאחרי ציבורא אחר תפילה כי היכי דלגמר צלותיה ונפיק בהדי ציבורא.

Translation: Rav Amrom wrote as follows: we recite Kiddush in synagogue so that guests who are present will be able to fulfill their obligation of reciting Kiddush. After reciting Kiddush in synagogue, they read one chapter from Masechet Shabbos; i.e. the chapter that begins: Ba'Meh Madlikin. It is a good practice because it is an opportunity to review a timely matter, the rules of lighting candles. It is also an opportunity for public study of

Torah which can be followed by Kaddish D'Rabbanan. Seder Rav Amrom further provided that after reciting Ba'Meh Madlikin one should also recite the paragraph that begins: Amar Rabbi Eleazar, Amar Rabbi Chanina and to then recite Kaddish. This Kaddish was added by our Sages to the services out of concern for the danger that lurks in synagogues on Friday night from evil spirits. Some of those present in synagogue may have come late and did not have the opportunity to pray. If they tried to pray, they would be left alone in synagogue when the other congregants left after the services ended. The late comers would then be exposed to a dangerous condition. That was why our sages instituted a practice that delayed the departure of those present so that the late comers could catch up and leave with the others.

The practice of reciting the משניות that begin with מדליקין במה during תפלת ערבית on ליל שבת is not found in the סידור of רב סעדיה גאון and in the רמב"ם:

רמב"ם הלכות תפילה ונשיאת כפים פרק ט'–הלכה י'–בלילי שבתות חוזר ש"ץ אחר שמתפלל בלחש עם הציבור ומתפלל בקום רם, אבל אינו מתפלל שבע אלא ברכה אחת מעין שבע, וכן הוא אומר ברוך אתה יי' א–להינו וא–להי אבותינו . . . מגן אבות בדברו מחיה מתים במאמרו . . . ומברך השביעי ומניה בקדושה לעם מדושני עונג זכר למעשה בראשית, א–להינו וא–להי אבותינו רצה נא במנוחתנו וכו' ברוך אתה יי' מקדש השבת, ואומר קדיש ונפטרינן כל העם.

Translation: On Friday nights after everyone has completed the silent Shemona Esrei, the prayer leader repeats only the opening Bracha of Shemona Esrei and not all seven Brachos. Instead he recites an abbreviated form of Shemona Esrei in the form of Magen Avos. He then recites Kaddish and those congregated go home.

The practice is found in the מחזור ויטרי:

מחזור ויטרי סימן קנו'–ברוך אתה יי' . . . א–ל עליון קונה שמים וארץ. מגן אבות בדברו . . . זכר למעשי בראשית: א–להינו וא–להי אבותינו וכו'. קדיש וכו'. ונהגו לומר משנה זו לספר סידור הדלקה:

Translation: Baruch Ata Hashem . . . Kaddish. They had the custom of reciting this Mishna in order to review the laws of lighting candles.

Here are more reasons given for reciting the משניות that begin with מדליקין במה during תפלת ערבית on ליל שבת:

פירושי סידור התפילה לרוקה [פז] משנת במה מדליקין– משנת במה מדליקין–במה מדליקין אומרים בבית הכנסת, להודיע לעמי הארץ באיזו פתילה יכולים להדליק בערב שבת ובאיזו שמן, כדי שלא יבא להטות.

Translation: We recite the chapter of Mishna that begins: Ba'Meh Madlikin to teach those who were uneducated about the types of wicks that may be used in preparing lights for Shabbos and the kind of oil that they could use so that they would not err in fulfilling this Mitzvah.

ספר חסידים (מרגליות) סימן קנד'–מצוה לשנות ארבעים מלאכות חסר אחת כדי שלא ישכח איזה מלאכה אסורה כמו שיש לדרוש במעשה מועדים לפני המועדים כך בענין שבת לפניו כדי למהר בצרכי שבת. אחר התפלה תקנו וקבעו לומר במה מדליקין בבית הכנסת

להבין את התפלה

כלומר קיימתי מה שבזאת המשנה. חוץ מיו"ט הנכנס לשבת לפי שכתוב ב' עשרתם ערביתם ואין מעשרין ביו"ט.

Translation: It is a mitzvah to review the 39 primary acts of work that are prohibited on Shabbos so that one will not forget which work is prohibited. This is similar to the requirement to review the Mitzvos of a holiday before the holiday. We act similarly before Shabbos in order to prepare properly for Shabbos. Chazal instituted the practice to recite the chapter of Mishna that begins: Ba'Meh Madlikin after reciting Tefilas Arvis on Erev Shabbos,. Its purpose was to affirm that one had fulfilled what one had learned in that Mishna. This chapter of Mishna was not recited on a Yom Tov that extends over Shabbos because within the Mishnayos that we read, we also learn a Mishna that discusses taking tithes and creating Eruvim. It would have been inappropriate to mention these acts on Yom Tov since we did not set aside tithes on Yom Tov.

The **אבודרהם** raised an objection to reading the משניות that begin with **במה מדליקין** at the end of ערבית:

ספר אבודרהם מעריב של שבת—ולאחר הקידוש נהגו לומר משנת פרק במה מדליקין מפני שיש בה דיני הדלקה ושלישה דברים שצריך אדם לומר בתוך ביתו ערב שבת עם השכה. ומה שלא נהגו לומר דיני הטמנה במה טומנין וכירה שהסיקה משום טורה צבור אי נמי מפני שנר שבת הוא משום שלום הבית הוצרך להזהיר עליו יותר. ושמעתי שיש מקומות שאומרי' פרק זה בין המנחה לערבית וישר בעיני. כי קריאתו אחר ערבית מה תועיל. אז אינו עת לתקן פתילותיו ונרותיו ויעשה מלאכה מה שהיה היה, אבל כשקורא אותו בין המנחה לערבית אם שכח מלתקן ילך ויתקן.

Translation: After reciting Kiddush in synagogue, it was customary to read the the chapter of Mishna that begins: Ba'Meh Madlikin because it contains within it the rules for lighting candles and the three matters that one must remind others in the house to perform before Shabbos. We do not review the rules for insulating hot foods and for placing food on the stove because it would be burdensome for the community to read so many Mishnayos. In addition, candle lighting was unique because it was instituted to establish peace in the household making it an act that needed to be reinforced. I heard that there were places where they recite this chapter of Mishna between Mincha and Arvis. That practice appears to me to be a good practice because what good does it do to read those Mishnayos after Arvis. After reciting Tefilas Arvis, it is too late to correct what was done wrong. In addition, one might inadvertently try to correct what he did and thereby violate a prohibition. When he reads the Mishna after Mincha, he can still correct any mistake he may have made in preparing the lights for Shabbos.

The **ב"ח** tries to justify the practice or reciting **במה מדליקין** after ערבית:

ב"ח אורה חיים סימן רע'—ונוהגין לומר משנת במה מדליקין וכו'. נראה מהסדר שסידר רבינו דדעתו היא שיאמרו במה מדליקין אחר תפלת ערבית וקשה אדרבה טוב יותר לומר קודם תפלה מקמי שקיבל עליו שבת כדי שיוזכור להזהיר על ג' דברים ולתקן השמן והפתילה שלא יהא בה שום פיסול אבל אחר תפלת ערבית מה תועלת יש לו שיוזכור הלא אין בידו לתקן מעתה וכמ"ש בית יוסף, ויש לומר דאין טעם אמירת במה מדליקין היא כדי להזכירו הג' דברים ולהזהיר לבני ביתו אלא לפי שמקדימין להתפלל ערבית מפלג המנחה ואחר יציאת

בית הכנסת עדיין יום הוא ולא ישב לסעוד ולומר קידוש עד שחשכה על כן נהגו ללמוד בשעה שהוא פנוי ולא ראו ללמוד פרק יציאות השבת או פרק אחר אלא פרק במה מדליקין דמדבר בדין הדלקה ובג' דברים השייך לליל שבת כדי להזכירו אנב לימודו שאם הדליק בשמנים ופתילות האסורות להדליק בהם שאסור להשתמש לאורן וכן אם לא הפרישו מעשר שלא יאכלו אותם פירות ואם לא עירבו עירובי הצירות שאסורים לשלטל בחצר וכן בעירובי תחומין שלא ילך חוץ לתחום:

Translation: It appears from the order that the Tur provided that he believed that the Mishna of Bameh Madlikin should be recited after Tefilas Arvis. That was a difficult position to justify since it would be better to recite it before Tefilas Arvis. That would be before he accepted the obligations of Shabbos. He could then be reminded to alert his family to the three matters that he was required to mention to his family and he could still correct any mistakes he may have made concerning the oil or the wicks. After completing Tefilas Arvis what will be gained by learning how one should have lit the Shabbos candles correctly. That was the complaint of the Beis Yosef. We must therefore say that the reason that we recite the chapter of Mishna that begins: Ba'Meh Madlikin after Tefilas Arvis was not in order to be reminded of the three matters that a person must review with his family every Friday. Instead, because it was our custom to start Shabbos early, it was still light outside when we left synagogue. Some did not want to recite Kiddush and eat their Shabbos meal until it became dark. To fill the time, they would sit and study Torah. They chose not to study the chapter of Maseches Shabbos that dealt with carrying or the other chapters. They chose the chapter of Mishna that began: Ba'Meh Madlikin which discussed the laws of lighting candles for Shabbos and the three matters that a person must review with his family every Friday so that if he had been lighting improperly, he would learn how he should prepare the lights; if his family did not remove the tithes that he should not eat that food and if his family did not make the proper courtyard Eruvim that he was prohibited from carrying in the courtyard and if his family did not make an Eruv that allowed him to walk long distances, he should not walk long distances.

What may have persuaded some who follow נוסח אשכנז to move the recital of the משניות that begin with במה מדליקין to before תפלת ערבית is the position of the שולחן ערוך: שולחן ערוך אורח חיים הלכות שבת סימן רע' סעיף א'—נוהגים לומר פרק במה מדליקין, הספרדים אומרים אותו קודם תפלת ערבית, והוא הנכון.

Translation: It was customary to recite the chapter of Mishna that began: Ba'Meh Madlikin. The Sephardim recited it before Tefilas Arvis and this was the correct practice.

Why did not all who follow נוסח אשכנז change their practice?

מגן אברהם סימן רע'—קודם תפלת ערבית – כדי שידעו במה מדליקין. וצריך לומר דלפי שלא נהגו להדליק במדינות אלו בשמנים ובפתילות אלו אין חוששין לזה.

Translation: It was customary to recite the chapter of Mishna that began: Ba'Meh Madlikin in order that the public learned the correct manner to fulfill the Mitzvah of lighting candles for Shabbos. Since in our area we do not use the prohibited oils and wicks, we need not concern ourselves with studying those rules.

All the practices can therefore be traced to one of two concerns. Those who recited the משניות that begin with במה מדליקין in order to lengthen the service so that those who

להבין את התפלה

came late would finish with the others recited the משניות that began with במה מדליקין at the end of תפלת ערבית. Those who recited the משניות that began with במה מדליקין so that the public would review the rules for properly fulfilling the מצוה of הדלקת נירות, recited במה מדליקין before ברכו. It was their intent to review the rules before they accepted the obligations of שבת. That allowed anyone who was concerned that he had not lit the candles properly an opportunity to go home and fix what he had done wrong. Now that we identified the concerns that led to the practice of reciting במה מדליקין, let us consider whether one or both of those concerns could be challenged. If the practice of reciting במה מדליקין began as a means of lengthening תפלת ערבית, then why did חז"ל choose this set of משניות? הדלקת נירות was a מצוה דרבנן. Other aspects of שבת, including the ל"ט מלאכות, the 39 primary areas of prohibited work, were מצוות מדאורייתא, biblical prohibitions. Would not the time have been better spent studying biblical prohibitions rather than Rabbinically instituted practices? Likewise, if the practice of reciting במה מדליקין began as a means of teaching the public the particulars of lighting candles, then why recite it every שבת. Some of us have recited במה מדליקין, about 52 times a year for over 50 years. Was it really necessary to recite במה מדליקין so many times in order to understand the rules of lighting candles? And was the מגן אברהם not right in declaring that in areas where prohibited oils or wicks are not used, there is no need to review the rules for הדלקת נירות each week? Because the underlying reasons for reciting במה מדליקין can be challenged, some maintain that the practice of reciting במה מדליקין developed for an entirely different reason. It was instituted to reinforce the position of the Rabbis against the attacks by the Karaites who were particularly disturbed about the practice of preparing lights for שבת. In an article entitled: ברכה בלתי ידועה על קריאת פרק 'במה מדליקין' התגבשות נוסח התפלה במזרח ובמערב, Professor Naftali Wieder relates that the practice of lighting candles for שבת and sitting in a lit room on שבת were considered by the Karaites to be among the most egregious "sins" that חז"ל caused the Jewish people to commit. Because of the attitude of the Karaites, חז"ל concluded that the legitimacy of the practice of preparing lights for שבת, more than other practices, needed to be reinforced on a regular basis.

ברכה בלתי ידועה על קריאת פרק 'במה מדליקין'—(page 334) במצב כזה ראו מנהיגי היהדות המסורתית את עצמם חייבים להדוף את התקפת הקראים בפומבי ולהסביר בתוך עם ועדה את צדקת העמדה הרבנית. ההזדמנות המתאימה לכך היתה ערב שבת אחרי תפילת ערבית קודם שהקהל הלך הביתה לסעוד אור הנר, דבר שיש בו שום חילול שבת לפי הקראים, ודווקא אחר התפלה בשעה שכל הציבור נמצא בבית הכנסת. והאמצעי היעיל לכך היה קריאת משנת "במה מדליקין", והמטרה לא היתה קריאה גרידא, אלא לימוד

ודיון ראש וראשונה בסוגיית נר שבת; קריאת המשנה שימשה הזדמנות למרביצי תורה לברר וללבן את הנושא וללמד סניגוריה על ההיתר להדליק נר שבת. מובן מאילו שהדיון, מעצם טיבו, לא יוכל היה להצטמצם בנושא ההדלקה מלבד אלא גלש מאילו אל המוטיב המרכזי של הפולמוס הרבני-קראי: סמכותם של החכמים ומהימותה של תורה שבעל פה. וכך הפכה לימוד משנת "במה מדליקין" למוקד של פולמוס והתנצחות בין שני העדות, לזירה של מלחמת מגן ותנופה כאחת.

Translation: In that kind of situation, those in charge of safeguarding traditional Jewish thought saw themselves obligated to publicly repel the attacks by the Karaites and to emphasize in each community the correctness of the position of the Rabbis. The appropriate time to do so was on Friday night after Tefilas Arvis before those congregated went home to eat by the light of the candles, an act that was considered a violation of a prohibition of Shabbos by the Karaites. The end of the service was chosen because by that time the number of people present at the service would be at its peak. The Rabbis viewed the recital of the Mishna that began: Bameh Madlikein as the most effective method of delivering their message. The purpose in reading the Mishna was more than simply reading its words. Its prime purpose was to open the Mitzvah to review and to discuss any concerns about the Mitzvah of lighting candles. Reciting the Mishna provided an opportunity for those who were spreading Torah to explain and clarify the issue and to present a defense of their position that lighting candles was permitted in anticipation of Shabbos. It was clear that the discussion from its nature was not limited to the issue of lighting candles but led into a further discussion about the conflict between the Rabbinate and the Karaites; the authority of the Rabbis and the reliability of the Oral Law. In that way, the discussion concerning the Mishnah Bameh Madlikein could lead to a full review of the dispute between the Rabbinate and the Karaites and the battle for supremacy between the two parties. The synagogue served as a battleground where the Rabbis could defend their position and could attack their adversaries.

On page 335 of his article, Professor Wieder reported that he found a סידור which provided that the following ברכה be recited before reading the chapter of משנה that began with: במה מדליקין. He opined that this discovery confirmed his theory that the practice of reciting במה מדליקין was instituted as a means of responding to the attacks of the Karaites:

ברוך אתה י-י א-להינו מלך העולם אשר בחר בחכמים ותלמידיהם ונתן להם תורה מהר סיני על ידי משה רבינו וצוה אותם לקרא בתורה במשנה בתלמוד בהלכה לקנות חיי שני עולמים. ובחר במשה רבנו מכל הנביאים ודבר עמו פנים בפנים שנאמר פה אל פה אדבר בו וגו' ואחריו בחר ביהושע תלמידו ושבעם זקנים ונביאים וחכמים ותלמידים וצוה אותם בשמירות שבת ובהדלקת הנר של שבת במה מדליקין . . .

Translation: Baruch Ata . . . who chose the Sages and their students and gave them the Torah on Mount Sinai in the hands of Moshe Rabbenu and commanded them to study the written law and the oral law, Mishna, Talmud, Halacha, in order to merit life in two worlds. And chose Moshe Rabbenu from all the prophets and spoke to him face to face as it is written: face to face I spoke to him etc. To succeed Moshe Rabbenu, He chose Yehoshua, Moshe's student, and the 70 elders, prophets, sages, and their students and commanded them in the laws of observing Shabbos and of preparing light for Shabbos: Bameh Madlikein . . .